

F e l j e g y z é s .

Eörsi István költőt a Budapesti Fővárosi Bíróság 1957. május hó 23-án a népidemokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel büntettségében mondotta ki bűnösnek és ezért őt 5 évi börtönbüntetésre ítélte. Másodfokon a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bíróságának Népbírósági Tanácsa jogerősen 8 évi börtönbüntetésre ítélte.

Eörsi István 1931-ben született, nős, két kiskorú gyermeke van, középiskolai tanár, legutóljára a Tudományos Akadémia filozófia aspiránsa volt. Apja ki először ügyvéd, azután közjegyző volt, 1954-ben halt meg. Testvére, Eörsi Gyula egyetemi tanár, a jogtudományok doktora, egyike a legkiválóbb élő marxista jogtudósainknak, az MSZMP. tagja.

Eörsi István már fiatal korában kezdett verseket írni, 1952-ben, 21 éves korában a "József Attila díj III. fokozatát nyerte el. 1956-ban a Magvető Könyvkiadó kiadta verseskötetét "Üsd az ördögöt" címmel.

Ellenferradalom alatti tevékenysége röviden összefoglalva a következő:

1956 október 23-i tüntetésben résztvett. Október 23. és 28. között állandó kapcsolatban volt az Írószövetséggel. 28-án a "Magyar Értelmiség Ferradalmi Bizottságának" munkájába kapcsolódott be. Október 29. és november 4. között a "Szabad Kossuth Rádió" munkájában mint irodalmi műsorszerkesztő vett részt. Ebben az időben két versét, mely dicsőíti az ellenforradalmi események október 23. és 29. közötti szakaszát, a rádióban felolvasták. Egy alkalommal kinnjárt a Tüzoltó-utcai ellenforradalmi csoportnál s akkor az ott őrizetbe tartott 24 államvédelmista katona üzenetét családjukhoz továbbította.

November 4. és 7. között kapcsolatot keresett az "Igazság" című ellenforradalmi lappal, s ebben az időben írta meg "Szomorú biztató" és "Kőbálvánnyá válva" című verseit, melyekben új "Bach korszak"-ról írt. E verseit ismerőseinek megmutatta, arra azonban adat nincs, hogy sokszorosításra, vagy terjesztésre valakinek átadta volna. November 7-e után résztvett egy ellenforradalmi röplap stilizálásának munkájában. Ezt a röplapot a Péterffy-utcai kórházban állították elő. Itt került kapcsolatba vádlottársai-val is, kiknek sokszorosításra és terjesztésre átadta a "Szóba se állj vele" című versét. E vers szovjetellenes és a passzív ellenállást hirdette. A vers terjesztésére nem került sor.

November 11-én Eörsi a kórházat elhagyta, ezután november 23-ig különösebb tevékenységet nem fejtett ki, az írókkal tartott kapcsolatot. November 23-án az Írószövetségtől kapott megbízólevél alapján előbb mint "megfigyelő", később mint "összekötő" bekapcsolódott a Budapesti Központi Munkástanács munkájába, ettől kezdve letartóztatásáig résztvett a Budapesti Központi Munkástanács ülésein. November 27-i keltezéssel "A munkásokhoz" címmel verset írt, mely a munkásokat az akkor helyreállott renddel szemben való ellenállásra szólította fel. A vers terjesztésére nem került sor.

December 1-én egy munkástanácsi tag lakásán találkozott Obersovszky Gyulával, aki ott többek előtt ismertette a december 4-i nőtüntetés tervét. Eörsi a december 4-i nőtüntetést megtekintette, s ennek hatására újabb szovjetellenes verset írt "Nincs anyád?" címmel. Eörsit december 9-én egy razzia során tartóztatták le, amikor éppen a Budapesti Központi Munkástanácshoz igyekezett. Az akkor elfogottak nagy részét szabadon bocsátották, Eörsi azonban kihallgatása során politikai vitába került a rendőrtisztrel és ekkor tett kijelentéseket a Munkás-Paraszt Kormány ellen.

Eörsi István a bírósági tárgyalás során többször hangoztatta, hogy nem ellensége a népi demokráciának, a november 4-i szovjet beavatkozást úgy értékelte, hogy az visszahozza a Rákosi-rendszer hibáit. Nagyon szeretné "ha kiderülne, hogy ez csak rémlátás volt". Kérte a bíróságot, hogy tegye lehetővé számára, hogy minél előbb bebizonyíthassa, hogy hű a népi demokráciához.

A Népbirósági Tanács - fellebbezési ítéletének indokolása szerint - azért emelte fel Eörsi büntetését, mert versei erősen izgató tartalmának társadalmi veszélyességét súlyosabban értékelte mint az elsőfoku bíróság. Ugyanakkor a Népbirósági Tanács is enyhítő körülménynek vette, hogy két kiskorú gyermeke van, büntetlen előéletű, továbbá, hogy őszinte beismerő vallomást tett és korábbi irói működése pozitív és értékes. A Népbirósági Tanács ezen kívül enyhítő körülménynek vette azt is, hogy az erőszakos cselekményeket mindenkor elítélte és az ellenforradalom napjaiban fogvatartott 24 államvédelmista sorkatona üzenetét családjukhoz továbbította.

Eörsi István a börtönben kezdetben fegyelmezetlenül viselkedett, ezért fegyelmi büntetést is kapott. Fegyelmi büntetésének letöltése óta magatartásán lényegesen változtatott. A börtön nevelő tisztje szerint ma már elismeri, hogy az ellenforradalom alatti magatartásával bűncselekményt követett el, bűnösnek is érzi magát, azonban a kiszabott büntetést túlzottnak tartja.

- . -

Eörsi István büntetőügyének iratait átvizsgálva véleményünk szerint is a kiszabott büntetés túl szigorú. A cselekmény elkövetése idején 25 éves volt, s mint fiatal ember igen korán Lukács György és Déry Tibor hatása alá került. Tekintettel arra, hogy Eörsi István büntetéséből több mint 3 évet már kitöltött, javasoljuk, hogy az Elnöki Tanács 1960. április 4-én kegyelemből büntetésének hátralévő részét engedje el.

Budapest, 1960. január 29.

Patkós
/Dr. Patkós Lajos/